

PROSESSKRIV

TIL

NORGES HØYESTERETT

Oslo, 21. oktober 2022

Sak nr. 22-042196SIV-HRET

Ankende part:	Petter Halfdan Rudolf Fredrik Olsen Gjettumveien 100 1346 Gjettum
Prosessfullmektig:	Advokat Bettina Banoun Advokatfirmaet Wiersholm AS Postboks 1400 Vika 0115 Oslo
Ankemotpart nr. 1:	Staten v/Skatteetaten Divisjon Innsats Postboks 9200 Grønland 0134 Oslo
Prosessfullmektig: Rettslig medhjelper:	Advokat Gøran Østerman Thengs Advokat Karen Mellingen Regjeringsadvokaten Postboks 8012 Dep 0030 Oslo
Partshjelper nr. 1 for ankende part:	SMB Norge v/ styrets leder Karl Anders Grønland Rådhusgata 5B 0151 Oslo
Partshjelper nr. 2 for ankende part:	Norges Gründerforening v/ styrets leder Dag Swanstrøm C/O SMB Norge Rådhusgata 5B 0151 Oslo
Prosessfullmektig for partshjelper nr. 1 og 2 for ankende part:	Advokat Nicolay Skarning Kvale Advokatfirma DA PB 1752 Vika 0122 Oslo

Partshjelper nr. 3 for
ankende part: NHO Reiseliv v/ styrets leder Mona Jacobsen Saab
PB 5465 Majorstuen
0305 Oslo

Prosessfullmektig for
partshjelper nr. 3 for
ankende part: Advokat Hugo P. Matre
Advokatfirmaet Schjødt AS
PB 2444
0201 Oslo

1 INNLEDNING

Det vises til Petter Olsens anke og statens anketilsvare til Borgarting lagmannsretts dom av 13. januar 2022 med senere prosesskriv. Som tidligere nevnt mener denne side at Petter Olsen driver næringsvirksomhet. Aktiviteten på Ramme Gård er rettet mot et betalende publikum.

SMB Norge og Norges Gründerforening representerer gründerne og de små virksomhetene i Norge. Foreningenes medlemmer opplever skatteetatens vedtak og lagmannsrettens dom som en fare for SMB selskaper og gründerselskaper, ved den uforutsigbarhet som er skapt. Medlemmene reagerer på at skatteetaten gis en rett, uten hjemmel i lov, til å overprøve deres forretningskjønn, og stiller et helt urimelig krav om kapitalavkastning. Dette er nye og skjerpede krav til virksomheters overskuddsevne i skatte- og avgiftsretten, som ikke harmonerer med de prinsipper Høyesterettspraksis har utviklet.

Den typiske gründer tar ofte opp lån mot pant i eget hjem, og lever med stor usikkerhet ved om virksomheten vil klare seg. Gründere vil alltid forsøke å videreutvikle sine prosjekter i den tro at de vil gå med overskudd i fremtiden. Skal gründeren i tillegg ha usikkerhet knyttet til om han eller hun oppfyller kravet til økonomisk aktivitet i skatte- og avgiftslovgivningen, øker dette risikoen og kostnaden betydelig. Uten fradrag for inngående merverdiavgift øker kostnadene med 25 %, som i praksis vil stoppe hele prosjektet.

Konsekvensene av skatteetatens vedtak og lagmannsrettens dom er at det vil bli større risiko og uforutsigbarhet knyttet til å starte opp virksomhet i Norge. Dette kan resultere i at flere, også samfunnsviktige prosjekter, som for eksempel medisinsk forskning, energiprojekter mv., ikke vil bli igangsatt.

På et politisk nivå uttrykkes et ønske om flere norske gründere, ikke minst i en tid hvor det trengs nye løsninger på klima- og miljøutfordringene. Her kan norske gründere spille en viktig rolle. Skattekontorets vedtak og lagmannsrettens dom medfører, i motsetning til disse formål, at rammebetingelsene for å starte egen virksomhet blir vanskeligere.

2 DEN SKATTERETTLIGE VIRKSOMHETSVURDERINGEN

2.1 Innledning

Partshjelperne vil i hovedsak fastholde den rettsoppfatning som går frem av Kjønn-dommen (Rt-1995-1422), hvor Høyesterett uttalte:

"Situasjonen er annerledes for den som driver jord- og skogbruk som levevei. Her må det økonomiske formål med virksomheten aksepteres slik at skattyteren i utgangspunktet må stå fritt når det gjelder vurderingen av hvilket driftsopplegg han anser seg tjent med. Han må kunne prøve og feile, og det blir ikke det samme rom for en vurdering fra likningsmyndighetene av om hans disposisjoner objektivt sett vil være egnet til å gi overskudd. Resultatet vil ofte først bli klarlagt etter atskillige år. Viser det seg å gå dårlig, må det ventes at skattyteren i egen interesse vil trekke konsekvensen av dette. Det kan ikke

være noe i veien for at skattyterens vurdering av lønnsomheten skjer i et ganske langsiktig perspektiv..."

Det følger av Kiønig-dommen at skattemyndighetene skal være veldig tilbakeholdne med å overprøve skattyters forretningskjønn og evne til overskudd, dersom en gründer ønsker å jobbe videre med en forretningsidé som han eller hun har tro på. Dessuten må det være en åpning for at gründeren har en stilling i dag, men ønsker å bygge opp annen virksomhet i tillegg. Det må derfor ikke stilles for strenge krav til "levevei".

Det er viktig for SMB Norge og Norges Gründerforening at det i denne saken blir statuert at det foreligger en høy terskel for at skattemyndighetene skal kunne overprøve gründerens forretningskjønn, forretningsidé, forretningsplan og overskuddsevne. Et overskudd er bare omsetning fratrukket løpende kostnader, og dette må sees over lengre tid. Det kan heller ikke stilles absolutte og spesifikke krav til avkastning og avskrivninger. Slike krav vil virke hindrende på ny virksomhet.

2.2 Egnethet til å gå i overskudd

Kravet om overskuddsevne stammer opprinnelig fra Høyesterettspraksis, herunder Rt. 1985 s. 319 (Ringnes). Her formulerte Høyesterett kravet om overskuddsevne på side 323:

"...virksomheten objektivt sett må være egnethet til å gå i overskudd, om ikke i det år likningen gjelder, så iallfall på noe lengre sikt".

I Ringnes-dommen er overskuddskravet formulert som egnethet til å gå med overskudd. Det er ikke oppstilt et absolutt krav om overskudd, eller en spesiell avkastning på investeringen. Det er tilstrekkelig at skattyter mener prosjektet etter en fornuftig vurdering har overskuddsevne, og et eventuelt overskudd trenger kun å være høyere enn kr. 0.

Når skattekontoret legger til grunn en residualinntektsmetode går de klart utenfor hva de har hjemmel for. Det kan ikke innføres et krav om kapitalavkastning på investeringer for virksomhet. Innføring av et slikt krav vil kreve lovendring, og er således en lovgiveroppgave.

Dersom skattekontorets residualinntektsmetode anvendes på generelt grunnlag, vil det innebære at mange norske selskaper ikke driver virksomhet. Som eksempel kan nevnes selskaper som driver med medisinsk forskning. Dette er en bransje hvor det foretas store investeringer over lang tid, og hvor kun ca. 10 % av selskapene lykkes. Et annet eksempel er selskaper som utvikler teknologi, eksempelvis innenfor hydrogen-infrastruktur.

Dersom skattekontorets metode benyttes på disse virksomhetene, vil svært få av disse ansees å drive virksomhet. Det kan lede til negative effekter, som at det ikke drives medisinsk forskning og gründervirksomhet i Norge.

2.3 Skattyter skal ha et vidt skjønn til å foreta inntektsrettede investeringer

I alle tilfeller må skattemyndighetene og domstolen, som tidligere nevnt, være svært tilbakeholdne med å sensurere forretningskjønnet til den som investerer. Dette klare utgangspunktet er uttrykkelig lagt til grunn av Høyesterett, jf. blant annet Rt-2009-1473 (Samdal) avsnitt 37:

"Det følger av dommen at det ikke kan setjast opp noko generelt vilkår om at ei investering må vere objektivt eigna til å gi inntekter. Med den kunnskapen som ein ofte kan ha i ettertid, vil det då også ofte kunne seiast at det er opplagt at ei investering objektivt sett ikkje var eigna til å gi inntekter. Ikkje berre er det slik at utviklinga kan ta ei anna retning enn det investoren tenkte seg, men det kan også vise seg at vurderingane har svikta. Dette er då ikkje avgjerande. For det første er det berre «i rene unntakstilfelle» at det kan bli tale om å nekte frådrag fordi kostnaden – investeringa – ikkje var føremålstenleg.

Det fremgår av Høyesterettspraksis at det bare "i rene unntakstilfelle" kan nektes fradrag. Det er ikke fastsatt dokumentasjonskrav for slike beslutninger.

Skattyters vurdering av overskuddsevne må vurderes på tidspunktet hvor beslutning om investering blir gjort. I en konkret sak kan det være flere beslutningstidspunkter etter hvert som et forretningskonsept skrider frem. Ulike hensyn med tanke på om prosjekter skal gjennomføres kan gjøre seg gjeldende på disse tidspunktene. Viljen til å fortsette investeringene kan i stor grad avhenge av hvor store investeringer som alt er gjort i virksomheten.

2.4 Tidspromiden for vurdering av overskuddsevne skal være lang

Så fremt staten får medhold i at virksomhetsutøvers forretningskjønn om overskuddsevne kan overprøves, anfører de på side 9 i anketilsvaret at bedrifter må ha utsikter til overskudd om lag 5-10 år etter oppstart. Dette mener vi er altfor kort, og vil virke hindrende på etablering og utvikling av ny virksomhet.

I Kjøning-dommen var spørsmålet om salg av juletrær kunne anses som virksomhet. I den saken hadde bedriften gått med underskudd de første årene, fordi trærne brukte tid på å vokse. Ved fastleggelsen av vurderingsperioden i overskuddsvurderingen uttalte Høyesterett på s. 1425-1426 at:

"Det kan ikke være noe i veien for at skattyterens vurdering av lønnsomheten skjer i et ganske langsiktig perspektiv, som tilfellet vil måtte være med juletreproduksjon. Jeg peker i denne sammenheng på at framføring av underskudd etter skatteloven § 53 kan skje i et tidsperspektiv på 10 år. Lønnsomhetsvurderingen må være framtidsrettet, og det blir etter min mening lite rom for å trekke akkumulerte underskudd av tidligere drift inn i vurderingen."

Utvikling av fast eiendom må i de aller fleste tilfeller ansees å ha en levetid på mellom 50-100 år. Der det er gjort et grundig arbeid i utviklingsfasen vil det med tiden kreves mindre vedlikeholdskostnader. Dette viser at en vurderingsperiode på 10 år, tilsvarende den for vekst av juletrær, er for kort for prosjekter innen fast eiendom. Her bør vurderingsperioden være minst 20-30 år, og kanskje lenger.

Fra andre områder kan nevnes utvikling av kreftmedisiner, som i selskapene Targovax ASA og Ultimovacs ASA. Disse gründervirksomhetene har holdt på over mange år uten foreløpig å gå med overskudd. Litt tilbake i tid hadde vi Nycomed og røntgenkontrastmidlene, som senere har fått stor betydning. Innen fiskeoppdrett kom etableringer på 80- og 90-tallet, og hvor det tok lang tid å gå med overskudd, med mye prøving og feiling, men som senere har blitt viktige virksomheter for Norge.

Gründerbedrifter trenger således en lengre periode før de klarer å gå med overskudd. I en oppstartsfase vil det som regel alltid påløpe store kostnader, og de færreste bedrifter går i pluss de første årene. En del av disse kostnadene er også investeringer som bedriften ikke trenger å foreta senere. Det vil derfor virke urimelig om det skal kreves overskudd og kapitalavkastning hos disse bedriftene innen 10 år. Riktig lengde på vurderingsperioden må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle, hvor man ser hen til virksomhetens egenart. Vurderingstemaet er om virksomheten har "evne" til overskudd over lengre tid.

3 KRAVET TIL NÆRINGSVIRKSOMHET I MERVERDIAVGIFTSRETEN

3.1 Næringsvirksomhetsbegrepet i merverdiavgiftsretten er normalt sett på som videre enn i skatteretten

Næringsvirksomhetsbegrepet etter merverdiavgiftsloven kan i noen tilfeller være noe videre enn virksomhetsbegrepet etter skatteloven, fordi formålet er forskjellig. I merverdiavgiftsretten

er formålet først og fremst å legge avgift på sluttbrukeren. Tilbydere av varer og tjenester er bare et mellomledd som krever inn merverdiavgift for staten.

Bilag 1: Utskrift fra Altinn om merverdiavgift

Bilag 2: Utskrift fra Store norske leksikon om merverdiavgift

Et annet moment, som kan tale for at næringsvirksomhetsbegrepet etter merverdiavgiftsloven i noen tilfeller kan være noe videre enn virksomhetsbegrepet etter skatteloven, er hensynet til konkurransenøytralitet. Tilbydere av varer og tjenester i samme marked skal stilles likt i forhold til innkreving av merverdiavgift. Dersom to tilbydere av samme tjeneste behandles ulikt avgiftsmessig, vil den ene som ikke oppfyller kravet til næringsvirksomhet kunne selge varer og tjenester billigere, da vedkommende ikke er merverdiavgiftspliktig, mens den andre som driver næringsvirksomhet må oppkreve merverdiavgift på vegne av staten, på akkurat samme vare/tjeneste. Konsekvensen vil være at flere faller inn under næringsvirksomhetsbegrepet i merverdiavgiftsloven enn virksomhetsbegrepet i skatteloven, som følge av ulike formål.

Det må også vektlegges at små og mellomstore bedrifter uten penger til å utarbeide detaljerte analyser kan gjøre feilvurderinger, som igjen kan resultere i underskudd i en oppbyggingsfase. Hvis underskudd i disse tilfellene innebærer at de ikke får fradrag for inngående merverdiavgift, vil deres kostnader øke med 25 %. I praksis kan dette resultere i at bedrifter går konkurs, spesielt i en investeringsfase.

I alle tilfeller vil skatteetatens og lagmannsrettens syn sette begrensninger for at norske gründere foretar risikofylte investeringer. Rettsoppfatningen vil hindre små og mellomstore bedrifter fra å satse og ta en økonomisk risiko, og vil gjøre det nærmest umulig å starte en gründervirksomhet i Norge.

3.2 Det gjelder egne krav for museumsvirksomhet

Staten anfører på side 17 og 18 i anketilsvaret at det ikke gjelder et eget "*næringsbegrep for museer*". Ved innføring av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet var imidlertid lovgiver klar over at museumsvirksomhet normalt går med underskudd.

Dette følger uttrykkelig av Prop. 119 LS (2009-2010) kapittel 9:

"Provenytapet for staten knyttet til utvidet merverdiavgiftsplikt for museene nedjusteres derfor fra om lag 245 mill. kroner til om lag 235 mill. kroner årlig."

Lovgiver anså ikke dette som et hinder for å anse museer å drive næringsvirksomhet i merverdiavgiftsrettens forstand, og således gi museumsvirksomhet fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Dette synes også å være slik skattemyndighetene har tolket proposisjonen, ettersom de ikke har anvendt et krav om overskudd for museumsvirksomheter tidligere. Staten mener imidlertid at dette eventuelt bare gjelder museumsvirksomhet som gis offentlig støtte.

Hensynet til likestilling og konkurransenøytralitet står sterkt i avgiftsretten, jf. Ot.prp.nr. 76 (2008-2009) s. 26. Etter vårt syn kan ikke de som mottar offentlig støtte behandles annerledes enn private. En slik regel innebærer at private museer er nødt til å gå bedre enn de offentlige. Det kan umulig ha vært lovgivers vilje.

Statens anførsel om at offentlige og private bør behandles ulikt bør derfor ikke føre frem.

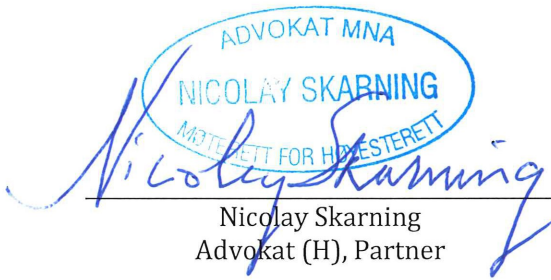
4 PÅSTAND

Partshjelperne nedlegger følgende

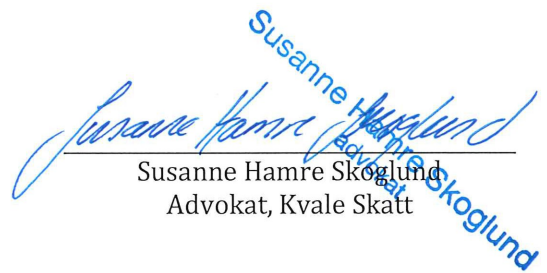
Påstand

1. Tingrettens dom stadfestes.
2. SMB Norge og Norges Gründerforening tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.

Oslo, 21. oktober 2022
KVALE ADVOKATFIRMA DA

Nicolay Skarning
Advokat (H), Partner

ADVOKAT MNA
NICOLAY SKARNING
HØYESTERETT FOR HØYESTERETT

Susanne Hamre Skoglund
Advokat, Kvale Skatt

Susanne Hamre Skoglund
Advokat, Kvale Skatt

Merverdiavgift

Merverdiavgift (mva) er en avgift som virksomheten din krever inn fra kundene dine på vegne av staten. Mva må legges på de fleste varer og tjenester når du selger disse (utgående mva). På samme måte får du fradrag for mva for de fleste varer og tjenester du kjøper inn til virksomheten (inngående mva).

Sist oppdatert 07.07.2022

Det er imidlertid først når du har solgt mva-pliktige varer og tjenester for over 50 000 kroner innenfor en periode på 12 måneder at du skal registrere deg i Merverdiavgiftsregisteret. Det skal ikke legges til utgående mva på salget før virksomheten er registrert i Merverdiavgiftsregisteret.

[Skatteetaten - registrering i Merverdiavgiftsregisteret](#)

[Skatteetaten om merverdiavgift \(mva\)](#)

[Skatteetaten - merverdiavgiftshåndboken](#)

Merverdiavgiftsatsene

25% — for de fleste varer eller tjenester

15% — for mat og drikke

12% — for persontransport, kinobilletter og utleie av rom

Er all omsetning mva-pliktig?

Noen tjenester, som for eksempel helsetjenester, undervisningstjenester og kulturelle tjenester, er unntatt fra merverdiavgiftslovens bestemmelser. Omsetning av slike tjenester gir ikke rett til registrering i Merverdiavgiftsregisteret, og det skal ikke beregnes utgående mva. Du vil heller ikke ha rett til fradrag for inngående mva på innkjøp du gjør til en virksomhet som er [unntatt fra merverdiavgiftslovens bestemmelser](#).

[Skatteetaten – finn ut om du må registrere deg i Merverdiavgiftsregisteret](#)

Noen varer og tjenester er fritatt for beregning av mva ved omsetning, såkalt nullsats. Det gjelder for eksempel eksport, omsetning av bøker i siste omsetningsledd, salg av aviser og brukte biler. Omsetningen er likevel omfattet av merverdiavgiftsloven og gir deg rett til registrering i Merverdiavgiftsregisteret og fradrag for inngående mva.

[Skatteetaten om forskjellen på fritak og unntak fra merverdiavgift](#)

Er du i tvil om virksomheten din har mva-pliktig omsetning, kan du kontakte Skatteetaten for veiledning.

[Kontakt Skatteetaten](#)

Slik registrerer du deg i Merverdiavgiftsregisteret

Merverdiavgiftsregistrering skjer via Skatteetatens nettsider.

[Skatteetaten - registrering i Merverdiavgiftsregisteret](#)

Du får ikke tildelt et eget mva-nummer. For å vise at virksomheten er registrert i Merverdiavgiftsregisteret påføres virksomhetens [forretningsdokumenter](#) bokstavene MVA etter virksomhetens organisasjonsnummer.

[Merverdiavgiftsloven om registreringsplikt](#)

Forhåndsregistrering

Noen virksomheter kan, under gitte forutsetninger, forhåndsregistres i Merverdiavgiftsregisteret. For å kunne forhåndsregistreres må du enten ha foretatt anskaffelser for minst 250 000 kroner (betydelige anskaffelser) som har direkte sammenheng med senere mva-pliktig omsetning, eller at den mva-pliktige omsetningen vil overstige beløpsgrensen på 50 000 kroner for registrering i mva-registeret senest innen tre uker fra det tidspunktet omsetningen igangsettes. Det er imidlertid ikke adgang til forhåndsregistrering for betydelige anskaffelser dersom det antas at det vil gå mindre enn fire måneder fra søknadstidspunktet til registreringsgrensen nås.

Blir du forhåndsregistrert, er virksomheten mva-registrert og har alle rettigheter og plikter som dette medfører.

Skatteetaten om forhåndsregistrering.

Din første mva-pliktige faktura

Eksempel:

Som et eksempel kan vi anta at du tidligere har sendt fakturaer for til sammen 40 000 kroner. Ettersom du ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret har du ikke fakturert salgene/oppdragene med mva. Nå har du fullført et nytt oppdrag, og skal fakturere kunden 15 000 kroner. Du kan da gjøre følgende:

- Du utsteder fakturaen uten mva, og informerer samtidig kunden om at det vil komme en tilleggsfaktura på mva.
- Du registrerer deg i Merverdiavgiftsregisteret.
- Du får tilbakemelding om at bedriften er registrert i Merverdiavgiftsregisteret.
- Saksbehandlingstiden varierer fra samme dag til noen uker, avhengig av saksbehandlingsforløp.
- Du kan nå sende faktura på mva for fakturaen som gjorde at beløpsgrensen ble passert.
- Heretter legger du til mva på salgene.

Både avgiftspliktig og avgiftsunntatt omsetning

Når du selger både avgiftspliktige og ikke-avgiftspliktige varer/tjenester, har du delt omsetning. Da skal det bare legges til mva på det avgiftspliktige salget. Når du foretar innkjøp som er til bruk i begge delene av virksomheten, skal inngående mva fordeles forholdsmessig mellom den avgiftspliktige og avgiftsunntatte delen. Du vil altså ikke ha fradragrett for inngående mva på anskaffelser som kun er til bruk i den avgiftsunntatte delen av omsetningen din.

Omsetningen av avgiftsunntatte varer/tjenester vil ikke være med i beregningsgrunnlaget for når virksomheten skal mva-registreres.

Frivillig registrering

Noen få virksomhetsområder, som i utgangspunktet er unntatt fra plikten til å registreres i Merverdiavgiftsregisteret, har mulighet til frivillig registrering. Disse kan da få fradrag for inngående avgift på anskaffelser til bruk i virksomheten. Dette kan for eksempel gjelde fradrag for mva på oppføringskostnader, oppvarmingskostnader og vedlikehold i forbindelse med utleie av næringslokaler.

Får jeg mva tilbake?

Etter at virksomheten din er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, vil du få tilbake mva på varer og tjenester som kjøpes til virksomheten (inngående mva). I mva-meldingen motregnes inngående mva mot utgående mva (mva på det du selger). Nå ser du om du må betale inn eller får tilbake mva for den aktuelle perioden.

Du kan bare få tilbake mva på anskaffelser hvor selgeren er registrert i Merverdiavgiftsregisteret og hvor det på salgsdokumentet er påført selgers organisasjonsnummer og bokstavene MVA.

Hvis dette mangler på en betalt faktura, kan du ikke kreve fradrag for inngående mva. Er du usikker på om selger er registrert for mva, skal du sjekke dette. Det kan du gjøre via Finn foretak/selskap hos Brønnøysundregistrene.

Brønnøysundregistrene – finn foretak/selskap

Tilbakegående avgiftsoppgjør

Du kan kreve å få tilbake mva på anskaffelser du gjorde før du ble registrert i Merverdiavgiftsregisteret - inntil tre år tilbake i tid. Forutsetningen er at varen ikke er videresolgt uten mva, og at den var til bruk i den avgiftspliktige virksomheten. Kravet tas med på mva-meldingen for den terminen virksomheten blir mva-registrert. Det er ikke krav til å sende inn dokumentasjon over anskaffelsene. Dokumentasjonen skal imidlertid være tilgjengelig i virksomhetens regnskap og må kunne fremlegges ved forespørsel.

[Merverdiavgiftsloven](#)

[Forskrift til merverdiavgiftsloven](#)

[Merverdiavgiftsloven om anskaffelser foretatt før registrering.](#)

Sletting fra Merverdiavgiftregisteret

Når merverdiavgiftspliktig omsetningen opphører, enten fordi virksomheten opphører eller virksomheten endres til bare å ha [merverdiavgiftsunntatt omsetning](#), skal virksomheten sende melding om sletting fra Merverdiavgiftregisteret.

Dersom mva-pliktig omsetning et enkelt år er under 50 000 kroner (beløpsgrensen for registrering i Merverdiavgiftsregisteret), vil ikke dette i seg selv føre til at virksomheten må slettes fra Merverdiavgiftregisteret. Men fortsetter omsetningen å være under beløpsgrensen i de to påfølgende årene, skal virksomheten slettes fra Merverdiavgiftsregisteret.

Sletting fra Merverdiavgiftsregisteret gjør du i Skatteetatens digitale løsning:

[Skatteetaten - registrering i Merverdiavgiftsregisteret](#)

merverdiavgift

Bilag nr. 2

[← Skatter og avgifter](#)

Merverdiavgift er en avgift på kjøp og salg av varer og tjenester som næringsdrivende eller bedrifter krever inn fra kundene sine på vegne av staten. Det er en indirekte skatt som er ment å treffe forbruk. Merverdiavgift kalles også moms.

OGSÅ KJENT SOM mva, moms

Avgiften beregnes normalt i alle ledd i omsetningskjeden, også på varer som kjøpes fra utlandet. Næringsdrivende legger merverdiavgift på salgene/fakturaene sine, utgående avgift, samtidig som at de får fradrag for merverdiavgiften som de betaler ved innkjøp til bedriften sin, inngående avgift. Avgiftsbeløpet som betales til staten utgjør forskjellen mellom inngående og utgående avgift. Dermed beskattes hvert omsetningsledd for den merverdien som de tilfører i produksjons- eller omsetningskjeden. Er inngående avgift høyere enn utgående avgift, får den næringsdrivende utbetalt differansen fra staten.

Merverdiavgift ble innført i Norge i 1970 og erstattet den tidligere omsetningsavgiften, som rammet siste ledd, og som fra 1964 utgjorde 12 prosent.

Satser

Avgiftsgrunlaget er salgssummen, mens den generelle satsen er 25 prosent. For næringsmidler (mat- og drikkevarer) er satsen 15 prosent (reduert sats), mens den for persontransport, ferger, kino, hoteller mv., campingplasser, utleie av fritidseiendom, samt inngangsbilletter til diverse kulturtilbud er 12 prosent (lav sats).

Unntak og fritak fra merverdiavgiften

Enkelte varer og tjenester beregnes det ikke merverdiavgift av. Dette er fordi de enten er unntatt eller fritatt fra avgiftsplikt.

Med unntak fra avgiftsplikt menes at reglene i merverdiavgiftsloven ikke gjelder for omsetningen. Virksomheter som kun har slik omsetning, skal ikke registreres i merverdiavgiftsregisteret, og har ikke krav på fradrag for inngående merverdiavgift. Eksempler på unntatt omsetning er salg og utleie av fast eiendom, omsetning av helsetjenester, sosiale tjenester og undervisningstjenester.

Med fritak for avgiftsplikt menes at reglene i merverdiavgiftsloven gjelder for omsetningen, men at satsen er 0 % (fritatt). Næringsdrivende med denne type omsetning skal ikke beregne utgående

merverdiavgift, men har fradragsrett for inngående merverdiavgift etter de alminnelige regler. Et typisk eksempel på fritatt omsetning, er salg av varer og tjenester til utlandet.

Les mer i Store norske leksikon

- [skatt](#)
- [indirekte skatt](#)
- [direkte skatt](#)

Eksterne lenker

- [Merverdiavgiftsloven \(Lovdata\)](#)
- [Skatteetaten: Merverdiavgiftshåndboken](#)

Litteratur

- Gjems-Onstad, Ole & Tor S. Kildal: *Lærebok i merverdiavgift*, 4. utg., 2013, isbn/EAN 9788205454682, [Finn boken](#)
- Gjems-Onstad, Ole & Tor S. Kildal: *Merverdiavgift - Spørsmål og svar*, 6. utg., 2013, isbn/EAN 9788205457010, [Finn boken](#)

SKREVET AV: [Henrik Skar](#) (Universitetet i Bergen)

Artikkelen inneholder også tekst fra papirleksikonet *Store norske leksikon*

SIST OPPDATERT: 3. oktober 2022, [se alle endringer](#)

BEGRENSET GJENBRUK. [Sitere eller gjenbruke?](#)

FAGANSVARLIG FOR SKATTER OG AVGIFTER

Henrik Skar

FØRSTEAMANUENSIS, UNIVERSITETET I BERGEN

[Universitetet i Bergen](#) er en av institusjonene som står bak Store norske leksikon.